

COALIȚIA CIVICĂ PENTRU ALEGERI LIBERE ȘI CORECTE

ASOCIAȚIA PROMO-LEX

Monitorizarea finanțării campaniilor electorale din Republica Moldova

Ghid metodologic pentru rețele de observatori non-partizan

Acest Ghid metodologic de monitorizare a finanțării campaniilor electorale este elaborat de către Asociația Promo-LEX în cadrul proiectului „Consolidarea capacităților de monitorizare civică a finanțelor partidelor politice și a concurenților electorali” cu suportul financiar oferit de Fundația Est-Europeană, din resursele acordate de Guvernul Suediei prin intermediul Agenției Suedeze pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida).

CUPRINS

1. Rezumat
2. De ce este necesară monitorizarea finanțării campaniilor electorale
3. Principiile monitorizării și evaluării rezultatelor acesteia
4. Mecanismul și etapele monitorizării
5. Subiecții monitorizării. Particularități
6. Sursele de colectare a informațiilor. Particularități
7. Raportarea rezultatelor acumulate în teritoriu și analiza centralizată a datelor
8. Elaborarea rapoartelor publice și diseminarea acestora
9. Anexe (formulare de raportare, structură model raport public etc.)

1. Rezumat

Acest ghid metodologic este elaborat de către Asociația Promo-LEX în cadrul proiectului „Consolidarea capacităților de monitorizare civică a finanțelor partidelor politice și a concurențelor electorali”, implementat cu sprijinul financiar al Fundației Est-Europene din sursele Guvernului Suediei și Agenției Suedeze pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida).

Obiectivul principal al ghidului este de a dezvolta o metodologie viabilă de monitorizare civică a finanțelor în campaniile electorale pentru rețeaua națională de observatori non-partizani Promo-LEX, precum și pentru observatori non-partizani membri ai Coaliției pentru Alegeri Libere și Corecte. Ghidul urmează a fi instrumentul principal pentru instruirea observatorilor, în activitatea acestora de monitorizare a finanțelor campaniilor electorale. Autorii documentului sunt conștienți de faptul că ghidul metodologic, cu ajustările de rigoare poate fi utilizat în activitatea de monitorizare și de către alți actori ai procesului electoral, inclusiv de către observatorii internaționali sau cei delegați de către concurenții electorali.

Ghidul și instrumentele de monitorizare sunt realizate după sloganul „Minim rezonabil constatat versus maxim legal stabilit”. Acesta înseamnă că autorii ghidului sunt conștienți de faptul că nu pot monitoriza absolut toate veniturile și cheltuielile raportate de către concurenții electorali. În schimb autorii sunt conștienți de faptul că urmează să raporteze absolut orice constatare privind concurenții electorali în care sunt implicate mijloace financiare sau anumite facilități financiare. Trebuie de menționat că monitorizarea civică a finanțării campaniilor electorale și implicit ghidul respectiv în nici un fel nu au drept scop înlocuirea sau substituirea mecanismului de control oficial asupra finanțării campaniilor electorale realizat de către Comisia Electorală Centrală și implicit alte organe ale statului. Din contra, monitorizarea civică vine să prezinte niște constatări paralele ale observatorilor vis-a-vis de veniturile și cheltuielile concurenților electorali, care după caz pot fi utilizate ca surse de informație de către mecanismul de control oficial.

Ghidul de monitorizare pune în discuție principiile desfășurării monitorizării și respectiv evaluării rezultatelor obținute. La fel în cadrul ghidului se atrage atenția la subiecții care vor fi supuși monitorizării, precum și eventualele surse de obținere și verificare a informației de către observatori. Mecanismul efectuării monitorizării în diverse campanii electorale, raportarea rezultatelor obținute de către observatorii în teritoriu unui centru unic de analiză și evaluare sunt descrise reieșind din faptul utilizării ghidului de către rețele organizate de observatori. Un loc separat în cadrul ghidului este rezervat modalității elaborării structurii rapoartelor publice rezultate din constatările observatorilor și diseminării rapoartelor publice. Pentru comoditatea observatorilor la ghid sunt anexate instrumentele de monitorizare (diverse formulare și instrucțiuni) care pot fi utilizate de către observatori în activitatea practică.

Ghidul și instrumentele de monitorizare sunt realizate în baza legislației naționale precum și a bunelor practici internaționale existente în domeniu. Ghidul finalizat va fi accesibil în formă electronică pe pagina web a organizației Promo-LEX și va reconfirma transparența activității observatorilor Promo-LEX și a mecanismelor de observare utilizate de aceștia.

2. De ce este necesară monitorizarea finanțării campaniilor electorale

Situația politică actuală cât și reforma sistemului de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale accentuează necesitatea apariției unui mecanism de monitorizare civică. Este clar că într-o societate democratică standardele la care trebuie să aspire aleșii poporului este direct proporțională cu transparența și credibilitatea pe care aceștia o inspiră în alegătorii săi. Această metodologie adresată monitorizării non-partizane are scopul să sporească transparentizarea surselor și metodelor de colectare a mijloacelor bănești implementate de către partidele politice. La fel v-a monitoriza rapoartele financiare a partidelor politice către organele abilitate cât și sancțiunile aplicate în cazul nerespectării prevederilor legale în domeniul dat. Un sistem transparent în domeniul finanțării campaniilor electorale creează premisele unui scrutin democratic care corespunde tuturor standardelor internaționale în domeniul electoral.

Astfel monitorizarea civică este necesară din următoarele considerente:

- Transparentizarea finanțării campaniilor electorale
- Combaterea corupției
- Responsabilizarea actorilor electorali
- Crearea șanselor egale pentru toți concurenții electorali
- Informarea alegătorilor
- Perfectarea prevederilor legale privind finanțarea campaniilor electorale

Monitorizarea civică ca instrument de transparentizare a finanțării campaniilor electorale presupune accesul și analiza la informația inclusă în rapoartele financiare ale partidelor politice, la capitolele privind sursele de venit, în special cele legate de donații dar și la cheltuielile concurenților electorali și mecanismul efectuării acestora. Promovarea transparentizării v-a stimula toți actorii implicați în alegeri la un dialog activ și la un flux continuu de schimb de informație. Monitorizarea v-a viza nu numai transparența partidelor politice dar și cea a organelor electorale.

Monitorizarea non-partizană este un instrument eficient în procesul combaterii corupției și servește un rol dublu - de prevenire și de depistare sau constatare a cazurilor de corupție în cadrul finanțării campaniilor electorale. Monitorizarea provenienței veniturilor partidelor politice poate duce la depistarea unor acte de corupție precum: finanțarea de peste hotare, de către persoane juridice cu capital străin, donații din surse nedeclarate, donații ce depășesc plafonul mijloacelor financiare permise. Metodologia propusă v-a studia rapoartele financiare la capitolul contribuții în fondul electoral și v-a stabili transparența partidelor politice privind declararea veniturilor candidaților, a informației relevante privind identitatea donatorilor.

Monitorizarea cheltuielilor partidelor politice permite depistarea și reducerea actelor de corupție în următoarele direcții:

1. La analiza rapoartelor financiare privind cheltuielile concurenților electorali în cazul depistării nedeclarării, sau neincluserii anumitor cheltuieli la acest capitol monitorizarea civică poate constata faptul ascunderii veniturilor și eschivarea de la declararea acestora.
2. La fel pot fi depistate acte de corupere, cazuri de trafic de influență în cazul finanțării indirecte de către unii donatori în schimbul unor eventuale favoruri politice/economice.

3. Cazurile de corupere depistate pot servi drept bază pentru promovarea unor norme legale noi ce vor responsabiliza actorii vizati.

Aducerea la cunoștința publicului larg a constatărilor monitorizării va permite responsabilizarea concurenților electorali prin conformarea acestora la prevederile legale privind raportarea financiară în cazul. La fel de importantă în același context este și supravegherea și analiza rapoartelor financiare ale concurenților electorali de către organele electorale și informarea de către acestea a publicului larg.

Monitorizarea civică va contribui la crearea șanselor egale pentru toți concurenții electorali prin faptul că va reflecta eventualele cazuri de abuz a resurselor administrative de către unii concurenții electorali.

Informarea alegătorilor - monitorizarea civică prin intermediul rapoartelor sale diseminează și face publice constatările sale oferind alegătorilor o perspectivă obiectivă și nepărtinitoare asupra finanțelor concurenților electorali.

Perfectarea prevederile legale privind finanțarea campaniilor electorale. Monitorizarea civică testează mecanismele legale în vigoare și analizează, în baza studiilor de caz, eficiența, aplicabilitatea prevederilor legale care reglementează finanțarea campaniilor electorale sau constată lipsa unor astfel de prevederi. La sfârșitul procesului de monitorizare, de regulă societatea civilă vine cu anumite recomandări pentru a perfecționa legislația privind finanțarea campaniilor electorale. Totodată, constatările dar și recomandările formulate de către experți în cadrul eforturilor de monitorizare nu au rolul doar de a critica dar și de a remarca evoluțiile pozitive care ar putea fi observate în ceea ce privește perfecționarea legislației electorale.

3. Principiile monitorizării și evaluării rezultatelor

În cadrul activității sale rețelele de observatori deseori sunt acuzate că ar fi loiale anumitor concurenți electorali sau organe de stat. Pentru a înlătura orice dubii asupra caracterului transparent de activitate observatorii trebuie să se ghideze de anumite principii. Din punctul de vedere a autorilor ghidului, pentru obținerea unor rezultate imparțiale și credibile misiunea de monitorizare și fiecare observator în parte trebuie să se conducă de următoarele principii:

Respectarea legislației. Observatorii sunt obligați să respecte legile și alte acte normative aplicabile proceselor electorale. Observatorii sânt obligați să urmeze orice dispoziții legale emise de organele puterii de stat. Observatorii sunt obligați, de asemenea, să manifeste respect față de persoanele cu funcții de răspundere din organele respective.

Respectarea imparțialității politice și buna credință. Observatorii sunt obligați să respecte cu strictețe imparțialitatea politică și buna credință pe parcursul campaniilor electorale. Ei sunt obligați să se abțină de a-și exprima sau a demonstra orice manifestări de parțialitate sau simpatie față de organele naționale ale puterii de stat, partidele politice, concurenții electorali. Observatorii se vor abține, de asemenea, de orice activitate care poate fi considerată întemeiat ca acordare de preferință sau ca o creare de condiții avantajoase unui anumit participant al competiției politice sau să accepte orice tip de atenție de la participanții competiției politice. Observatorii pornesc activitatea de la premiza că acțiunile monitorizate sunt desfășurate în limitele legislației în vigoare, nu vor porni de la premiza căutării unor neajunsuri.

Respectarea drepturilor fundamentale ale omului. Alegerile sunt expresia drepturilor constituționale ale unui popor, a cărui voință manifestată liber stă la baza împuternicirilor și legitimității puterii de stat. Drepturile cetățenilor de a alege și de a fi aleși prin alegeri cu adevărat democratice, care au loc periodic, sunt drepturi ale omului internațional recunoscute. Observatorii sunt obligați să respecte drepturile fundamentale ale omului și în special a dreptului de a alege și a fi ales.

Neîmpiedicarea procesului electoral. Observatorii sunt obligați să nu creeze obstacole în desfășurarea procesului electoral la nici una dintre etapele sale. Observatorii totuși trebuie, să aducă la cunoștința organelor electorale problemele depistate dar în așa fel, încât să nu creeze piedici suplimentare în activitatea organelor electorale.

Asigurarea exactității observării și a profesionalismului la formularea concluziilor. Observatorii sunt obligați să asigure exactitatea observărilor care le fac. Observările vor fi atotcuprinzătoare ținându-se cont de factorii atât pozitivi, cât și negativi, vor fi evidențiate trăsăturile esențiale care pot influența calitatea procesului electoral. La formularea concluziilor, observatorii se vor conduce de cele mai înalte exigențe privind exactitatea informației și obiectivitatea analizei, făcând deosebire între premisele subiective și faptele reale. Observatorii trebuie să-și întemeieze concluziile pe fapte care pot fi verificate și să nu tragă concluzii premature.

Asigurarea responsabilității și a comportamentului personal adecvat. Observatorii sunt obligați să fie responsabili și să se comporte adecvat, să manifeste respect față de alții, să aibă bun simț în relațiile cu terții și în mod constant, inclusiv în afara procesului de monitorizare, să-și relaționeze comportamentul cu cele mai înalte exigențe de conduită și bun simț.

Respectarea unității organizaționale a misiunii de observare. Observatorii sunt obligați să respecte și să protejeze unitatea organizațională a misiunii de observare. Observatorii trebuie să fie conștienți de rolul pe care îl au în cadrul misiunii de observare și importanța constatărilor pentru echipa de analiză, misiune și societate în general. Observatorii sunt obligați să ia cunoștință de legislația electorală, de regulamentele elaborate de organele electorale și să se conducă cu exactitate de metodele aplicate de misiunea de observare.

4. Mecanismul și etapele monitorizării

Mecanismul final de monitorizare include monitorizarea pe teren, analiza și evaluarea de birou, elaborarea rapoartelor publice și diseminarea acestora. Totuși la elaborarea ghidului respectiv se ia în calcul că monitorizarea finanțării campaniilor electorale este doar un aspect din multe altele la care atrage atenția misiunea de observare. În cazul în care misiunea de observare este orientată exclusiv asupra monitorizării finanțării campaniilor electorale, urmează a fi operate ajustări la metodologie.

Monitorizarea pe teren – constă în acumularea și verificarea la fața locului a informațiilor de către observatori în teren (circumscripției electorale de care este responsabil), transmiterea informației către echipa de analiză.

Analiza și evaluarea de birou – constă în recepționarea informațiilor de la observatorii din teritoriu, analiza, sistematizarea și evaluarea acestora de către membrii echipei de analiză.

Elaborarea rapoartelor publice și diseminarea lor – constă în elaborarea rapoartelor publice, formularea tendințelor pozitive și negative, formularea îngrijorărilor și recomandărilor misiunii de observare, precum și diseminarea rapoartelor publicului larg.

Pentru a ajunge la acest mecanism final de monitorizare urmează să se țină cont de specificul obiectului monitorizat – finanțarea campaniilor electorale. Respectiv este necesar de ajustat etapele monitorizării la procesul electoral și activitatea misiunii de observare. Aici trebuie să remarcăm că etapele sunt generalizate în așa fel încât să fie aplicabile scrutinelor naționale, fiind necesare ajustările de rigoare fiecărui tip de scrutin monitorizat (alegeri parlamentare, referendum, locale generale, locale noi, repetate etc.) și respectiv etapei de la care începe propriu-zis monitorizarea.

Reieșind din experiența Promo-LEX de monitorizare a alegerilor, se recomandă divizarea convențională a procesului de monitorizare în cel puțin trei etape/perioade, care parțial în anumite intervale scurte de timp se pot suprapune.

1. Perioada de pregătire

La această primă etapă, de pregătire, de facto cea mai importantă pentru procesele electorale Promo-LEX sau altă misiune de observare trebuie să pună temelia efortului și cel puțin o pregătire generală a acestuia. Pentru realizarea cu succes a procesului de planificare este important să se răspundă la următoarele întrebări:

- Cine altcineva efectuează exerciții de monitorizare și care este întinderea acestora?
- Cine sunt partenerii interesați de rezultatele procesului de monitorizare?
- Ce resurse umane minime și maxime pot fi implicate în procesul de monitorizare? (observatori pe teren, coordonatori, experți etc.)?
- Ce informații și date ar putea fi utile actorilor implicați în procesul electoral?

La fel, în cadrul acestei etape, urmează a fi identificați acei indicatori, care vor fi utilizați în procesul de monitorizare. Totodată trebuie clarificată definiția celor din urmă: un indicator este un factor sau o variabilă care oferă o modalitate simplă și de încredere pentru a măsura realizarea și reflectă schimbările legate de reforma sectorului justiției.

În paralel trebuie dezvoltată și o clasificare a indicatorilor care în funcție de tipul de informații utilizate, poate include **indicatori cantitativi și calitativi**.

Indicatori cantitativi	Indicatori calitativi
<ul style="list-style-type: none"> - măsuri cantitative - numere - procentaje - unități de transport - distanțe parcurse - număr de spoturi publicitare sau articole 	<ul style="list-style-type: none"> - percepții individuale a alegătorilor - opinii ale terților sau actorilor relevanți

2. Perioada de monitorizare propriu-zisă

Perioada de monitorizare, începe de fapt odată cu lansarea misiunii și înregistrarea observatorilor, iar pentru fiecare concurent odată cu înregistrarea acestuia la organul electoral respectiv. În procesul colectării datelor pot fi aplicate tehnici calitative și cantitative. Tehnicile cantitative pot include date statistice, sondaje și interviuri structurate cu diferiți experți. Metodele calitative pot include diferite aspecte, cum ar fi: analiza juridică, observații, legi, rapoarte nepublicate, materiale disponibile pe internet, și interviuri deschise. Cele mai multe exerciții de monitorizare se bazează pe o varietate de surse de date, deoarece o singură sursă nu poate furniza toate informațiile necesare, iar sursele diferite, în combinație, pot fi folosite pentru a verifica dacă constatările au fost supuse unor potențiale distorsiuni ce caracterizează orice metodă singulară de analiză.

Mai jos sunt oferite doar câteva sugestii pentru colectarea datelor pentru monitorizarea finanțării campaniilor electorale:

- Analiza documentelor
- Observarea în teren
- Interviuri cu alegătorii
- Interviuri cu concurenții electorali

3. Perioada de evaluare

În această perioadă, care începe odată cu anunțarea rezultatelor finale ale alegerilor și validarea mandatelor se atrage atenția la aspectele problematice sau deficiențele misiunii de observare și instrumentelor de lucru, realizările misiunii și evident soluțiile posibile în vederea depășirii deficiențelor. În cadrul evaluării pot fi utilizate chestionare de evaluare în care observatorii să răspundă la întrebări legate de următoarele domenii:

- Instruire
- Comunicare internă
- Comunicare externă
- Asigurare logistică
- Raportare
- Instrumentele utilizate
- Vizibilitatea misiunii

Etapele principale ale procesului de observare în teren:

1. Pregătirea (evaluarea necesităților, stabilirea preliminară a planului de acțiuni, acumularea informațiilor generale despre circumscripție, scrutine anterioare, concurenți implicați în alte alegeri etc.)
2. Prevenirea încălcărilor (simpla declarație a observatorului că va efectua monitorizarea finanțării campaniei va reduce din dorința unor actori de a admite încălcări)
3. Observarea (aude, vede, participă)
4. Fixarea, documentarea faptelor (foto, video, interviuri, solicitare de informații)
5. Raportarea (transmiterea informației către echipa centrală) și către conducătorul organului electoral
6. Acțiuni de lobby în vederea modificării aspectelor considerate de misiune negative

5. Subiecții monitorizării. Particularități.

În calitate de organizație care are drept scop promovarea și apărarea drepturilor fundamentale ale omului, asociația Promo-LEX a acordat și acordă permanent o atenție sporită alegerilor care sunt un element cheie al stabilității. Am conștientizat permanent că activitatea de observare a alegerilor poate juca un rol important în sporirea încrederii în procesul electoral și implicit rezultatele acestuia.

Desfășurarea misiunilor de observare a alegerilor oferă sprijin real procesului democratic și constituie de fapt o privire din exterior asupra procesului electoral, și de ce nu o notă de apreciere a acestui proces. Activitatea de observare a alegerilor are drept rezultat sporirea responsabilității actorilor implicați în proces și transparenței procesului în sine, contribuind astfel la încrederea publicului în procesul electoral atât la nivel local, cât și la nivel internațional.

Din aceste considerente expuse mai sus, chiar dacă aparent monitorizarea finanțării campaniilor electorale este un subiect destul de îngust, lista actorilor monitorizați este destul de largă, și implică atragerea atenției nu doar asupra concurenților electorali.

Pe parcursul monitorizării observatorii vor monitoriza următorii subiecți:

- Concurenții electorali / înregistrare / campanie / finanțare-cheltuieli / organizare internă (staf, reprezentanți, observatori etc)
- Organele electorale CEC-CER-BESV / constituire / activitate / prelucrare informații / difuzare informații / totalizare rezultate
- Administrația publică / centrală (servicii speciale, resurse administrative, incompatibilități)
- Administrația publică locală (servicii speciale, resurse administrative, incompatibilități)
- Mass-media / națională / regională
- Alți factori de decizie importanți: lideri locali (cetățeni particulari) / organizații de binefacere / fundații / prestatori de servicii etc

6. Sursele de colectare a informațiilor. Particularități.

Pe parcursul monitorizării observatorii vor colabora cu aceiași subiecți pe care de facto îi monitorizează. Totuși observatorii trebuie să țină cont de faptul că în procesul de acumulare a informației despre un alt subiect monitorizat, respondentul cu care este în contact va apărea deja în rol de partener și doar ulterior sursă de informație.

- Concurenții electorali / înregistrare / campanie / finanțare-cheltuieli / organizare internă (staf, reprezentanți, observatori etc)
- Organele electorale CEC-CER-BESV
- Observatori din alte rețele sau misiuni de observare
- Reprezentanți ai administrației publice centrale și locale
- Mass-media / națională / regională
- Alți factori de decizie importanți: lideri locali (cetățeni particulari) / organizații de binefacere / fundații / prestatori de servicii etc

7. Raportarea rezultatelor acumulate în teritoriu și analiza centralizată a datelor.

Analiza datelor trebuie să fie un efort de echipă. Rezultatele și criteriile utilizate trebuie să fie decise de comun acord de echipa care prelucrează datele. Prin urmare, cât mai multe persoane trebuie să participe la acest proces. Odată colectate, datele trebuie sistematizate, adică organizate în așa fel încât să permită prelucrarea lor. Acest lucru se poate întâmpla în două cazuri:

- Atunci când misiunea adună informații de același tip de la diverse persoane și grupuri: în acest caz, opiniile de același tip vor fi însumate. De exemplu: *interviurile individuale vor organizate după teme; chestionarele completate vor agregate într-o bază de date.*
- Dacă datele sunt colectate folosind mai multe metode diferite, trebuie de identificat aspectele care vor fi analizate. De exemplu: *din rapoartele de eveniment vor fi selectate doar mențiunile privind mijlocul de transport ce se referă la deplasarea concurentului electoral la un concert electoral, în condițiile în care pentru perioada raportată concurentul nu a raportat cheltuieli de transport.*

Procesul de raportare a rezultatelor acumulate în teritoriu poate fi descris după cum urmează:

Observatorul în teritoriu participă, observă, face cunoștință despre un eveniment electoral ce vizează finanțarea campaniei electorale.

Întocmește raport detaliat despre eveniment la care a participat în maxim 24 ore.

Denumeste raportul de eveniment conform clasificatorului aprobat de misiune: Finanțe/Concurent. Atașează la raport probele foto, audio, video de care dispune, de asemenea denumindu-le conform clasificatorului. Transmite raportul de eveniment coordonatorului său regional.

Coordonatorul regional verifică dacă raportul de eveniment este scris clar și corespunde criteriului ce, cine, cum, unde, când. La această etapă se verifică și existența probatoriului (fotografii, video, audio, probe materiale), în cazul în care există se redenumesc corespunzător.

Dacă corespunde criteriilor enunțate la punctul de mai sus, raportul se transmite coordonatorului de rețea, dacă nu corespunde se remite înapoi pentru completarea neclarităților și recepționează raportul completat.

O dată în două săptămâni fiecare observator pe termen lung inserează absolut toate rapoartele de eveniment finanțe/concurent într-un raport. În acest fel se întocmește un tablou electoral pe fiecare circumscripție electorală și evident fiecare concurent electoral în parte. Urmare a verificărilor enunțate mai sus, se prezumă că toate evenimentele din rapoartele bisăptămânale corespund rigorilor ce, cine, când, cum, unde.

Rapoartele bisăptămânale ale OTL sunt transmise coordonatorului de rețea și/sau echipei analiză, pentru prelucrare. Coordonatorul de rețea verifică dacă evenimentele înserate corespund tuturor rigorilor de raportare precum și dacă nu se întrezăresc anumite tendințe sub aspect de evenimente electorale.

8. Elaborarea rapoartelor publice și diseminarea acestora.

Comunicarea și raportarea rezultatelor reprezintă un element-cheie în procesul de monitorizare. Aceasta nu se referă doar la elaborarea unui raport ci, mai degrabă, la efortul de comunicare a constatărilor, formulare a îngrijorărilor și implicit propunere de soluții pentru a depăși obstacolele constatate ca fiind probleme. Raportul trebuie nu doar să constate dacă unele

activități au fost puse în aplicare sau nu, ci, de asemenea, să determine autoritățile competente să ia măsuri pentru realizarea schimbărilor dorite.

Procesul de analiză poate fi descris după cum urmează:

Echipa de analiză prelucrează toată informația, o inserează într-un raport național desfășurat, în așa fel încât să fie creat un tablou foarte general și comprehensiv despre absolut toate evenimentele care au fost văzute și raportate de către observatori.

Membrul echipei de analiză responsabil de capitolul finanțarea campaniei, citește fiecare eveniment, verifică dacă au fost respectate criteriile de raportare, generalizează și structurează toată informația potrivit paragrafelor în dependență de fapte sau concurenți electorali.

După procesarea informațiilor și gruparea acestora pe paragrafe este necesar de a identifica acele norme naționale și internaționale care determină abaterea sau reflectă tendința pozitivă. Anume cu descrierea aspectului pozitiv sau după caz, negativ și începe descrierea paragrafului corespunzător.

După procesarea tuturor informațiilor și gruparea finală pe paragrafe în cadrul unui capitol a evenimentelor raportate, fiecare membru al echipei de analiză trebuie să redea un rezumat al capitolului care să reflecte în linii generale și foarte succint, în două-trei fraze conținutul tuturor evenimentelor din cadrul capitolului respectiv. Recomandarea constă în faptul ca acest rezumat să înceapă cu acele aspecte pozitive care fost înregistrate după care lent să fie efectuată trecerea la aspectele mai puțin pozitive sau chiar negative;

Capitolul cu rezumatul pregătit se transmite conducătorului echipei de analiză, pentru verificare și integrarea în raportul final care urmează a fi făcut public. După verificarea și integrarea raportului general analistul principal întocmește rezumatul general al raportului în maxim o pagină – două, încearcă să stabilească acele tendințe în plan național, formulează îngrijorările și recomandările efortului de monitorizare, inclusiv a celor legate de finanțarea campaniilor electorale.

Redactorul verifică dacă ca textul raportului să corespundă tuturor criteriilor ortografice, ortoepice etc, precum și dă o expunere uniformă a gândurilor la fiecare capitol. În aceeași etapă textul raportului este examinat sub toate aspectele de către șeful efortului de monitorizare, coordonatorul de rețea și echipa de comunicare. Doar în cazul în care la cineva din aceste persoane apar comentarii sau anumite remarci principiale, se intervine în text după verificarea suplimentară a evenimentului de către observatorul din teritoriu.

După ce raportul este redactat este transmis la traducere în limbile care urmează a fi publicat. Pentru Moldova este recomandabil ca rapoartele să fie traduse în limbile engleză și rusă. Doar după aceasta raportul este făcut public de obicei prin intermediul conferințelor de presă. De dorit ca raportul înainte de publicare în cadrul conferințelor de presă să fie distribuit cu titlu neoficial în adresa CEC, pentru examinare. La aceeași etapă se recomandă transmiterea rapoartelor în adresa OTL, potrivit schemei inverse de recepționare a rapoartelor. Adică de la echipa de analiză la coordonatorul de rețea, de la el la coordonatori regionali și respectiv OTL.

FORMULAR**raport de monitorizare a finanțării campaniilor electorale**

Instrucțiuni generale:

- Formularul de raport se întocmește pentru fiecare concurent electoral în parte.
- Formularul de raport se întocmește de către observator în termen de 24 ore de la a doua zi după expirarea termenului de prezentare a raportului financiar (spre exemplu data limită de prezentare a raportului financiar este 3 octombrie, observatorul va prezenta raportul respectiv cel târziu la 5 octombrie).
- Formularul de raport respectiv cu toate anexele se prezintă echipei centrale o dată la două săptămâni luând în calcul și punctele menționate mai sus.
- În cazul în care este necesar să oferiți detalii nu uitați de întrebările de bază a observatorului CE? CINE? CÎND? CUM? UNDE?
- În cazul în care aveți dubii sau se solicită de echipa centrală verificați minuțios anumite afirmații și după caz efectuați interviuri suplimentare cu persoanele de contact.

Partea generală:**1. Concurentul electoral a deschis la banca cont cu mențiunea „Fond electoral”?**

Da?

Nu?

Nu știu?

2. Concurentul electoral a informat Comisia Electorală Centrală că nu deschide cont la bancă cu mențiunea „Fond electoral”?

Da?

Nu?

Nu știu?

3. Concurentul electoral a propus Comisiei Electorale Centrale sau Consiliului electoral de circumscripție înregistrarea persoanei responsabile de finanțe (trezorier)?

Da?

Nu?

Nu știu?

5. Concurentul electoral a declarat săptămânal mijloacele financiare și alte forme de susținere materială a activității într-o publicație de circulație republicană sau regională?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii

6. Concurrentul electoral a prezentat la timp (o dată la două săptămâni începând cu data înregistrării) organului electoral abilitat informații cu privire la venituri și cheltuieli?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți copia informației respective și alte detalii relevante

7. Concurrentul electoral (doar partid politic sau bloc electoral) a beneficiat de consultața organului electoral abilitat privind întocmirea și prezentarea raportului privind fluxul mijloacelor bănești în campania electorală?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante

8. Organul electoral a beneficiat de instruirea necesară în vederea procedurilor și modalităților de verificare a corectitudinii prezentării informațiilor reflectate în rapoartele financiare de către concurenții electorali?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante

9. Considerați că organul electoral responsabil a neglijat responsabilitatea sa de a verifica corectitudinea prezentării informațiilor cu privire la veniturile și cheltuielile reflectate în rapoartele financiare de către concurenții electorali?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante

10. În privința concurrentului electoral au fost aplicate sancțiuni pentru încălcarea procedurilor de raportare financiară în campania electorală?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante

11. În cazul aplicării sancțiunilor pentru încălcarea procedurilor de raportare financiară a veniturilor și cheltuielilor efectuate în campania electorală, concurrentul electoral a contestat decizia potrivit căilor legale?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante

12. Concurentul electoral (sau susținătorii acestuia) a propus sau a oferit alegătorilor sume de bani, cadouri, bunuri materiale fără plată (cu excepția legale existente)?

Da? Nu? Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante

13. Concurentul electoral a utilizat mijloc de transport personal în campania electorală?

Da? Nu? Nu știu?

Dacă da, a informat despre acest aspect organul electoral respectiv? Oferiți detalii relevante.

Partea specială venituri:

1. În contul bancar „Fond electoral” a concurentului electoral au fost virate sume bănești din partea persoanelor fizice?

Da? Nu? Nu știu?

2. Au fost înregistrate datele de identitate (numărul buletinului de identitate, anul nașterii, adresa de domiciliu, suma virată, semnătura) ale persoanelor fizice care au făcut viramente în contul bancar „Fond electoral” a concurentului electoral?

Da? Nu? Nu știu?

3. În contul bancar „Fond electoral” a concurentului electoral au fost virate sume bănești din partea persoanelor juridice?

Da? Nu? Nu știu?

4. Au fost anexate notele informative, despre existența sau inexistența cotei străine în capitalul statutar, din partea persoanei juridice care au făcut viramente în contul bancar „Fond electoral” a concurentului electoral?

Da? Nu? Nu știu?

5. Persoanele juridice care au făcut viramente în contul bancar „Fond electoral” a concurentului electoral sunt întreprinderi, instituții și organizații finanțate de către stat?

Da? Nu? Nu știu?

6. Persoanele juridice care au făcut viramente în contul bancar „Fond electoral” a concurentului electoral sunt întreprinderi, instituții și organizații cu capital străin?

Da? Nu? Nu știu?

7. Persoanele juridice care au făcut viramente în contul bancar „Fond electoral” a concurentului electoral sunt întreprinderi, instituții și organizații necomerciale, sindicale, de binefacere, religioase? (de menționat noțiunea respectivă)

Da? Nu? Nu știu?

9. În contul bancar a concurentului electoral, potrivit raportului financiar, au fost efectuate viramente unice mai mari de 100000 lei?

Da? Nu? Nu știu?

10. Dacă da, organul electoral abilitat a înaintat Inspectoratului Fiscal Principal de Stat sau filialei teritoriale demers privind verificarea provenienței contribuțiilor financiare virate de concurenții electorali?

Da? Nu? Nu știu?

11. În opinia Dvs., concurentul electoral a evitat să includă în raportul financiar careva informații privind veniturile, cheltuielile efectuate în scop electoral?

Da? Nu? Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante pentru fiecare caz, situație în parte

12. În opinia Dvs., concurentul electoral a beneficiat de susținere financiară directă sau indirectă din partea unor persoane fizice sau juridice fără a face mențiunile respective în raportul financiar bisăptămânal?

Da? Nu? Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante pentru fiecare caz, situație în parte

13. Concurentul electoral a depășit limita maximă a plafonului mijloacelor financiare stabilite pentru circumscripția electorală respectivă? (reieșind din coeficientul de 50 eurocenți pentru fiecare alegător pe circumscripție)

Da? Nu? Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante pentru fiecare caz, situație în parte

14. Concurentul electoral a indicat transferuri la capitolul 2.3. din raportul financiar (alte încasări bănești)? (se are în vedere încasări din contul curent al partidului politic)

Da? Nu? Nu știu?

Partea specială cheltuieli:

1. Partidul politic sau persoana fizică înainte de înregistrare în calitate de concurent electoral a efectuat cheltuieli în scop electoral?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii

2. Concurentul electoral a indicat cheltuieli în raportul financiar la capitolul 3.1. „locațiunea încăperilor”?

Da?

Nu?

Nu știu?

3. În opinia Dvs., concurentul electoral a evitat să includă în raportul financiar bisăptămânal careva informații privind cheltuielile ce urmau a fi incluse la rubrica 3.1. „locațiunea încăperilor”?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante pentru fiecare caz, situație în parte

4. Concurentul electoral a indicat cheltuieli în raportul financiar la capitolul 3.2. „cheltuieli de transport”?

Da?

Nu?

Nu știu?

5. În opinia Dvs., concurentul electoral a evitat să includă în raportul financiar bisăptămânal careva informații privind cheltuielile ce urmau a fi incluse la rubrica 3.2. „cheltuieli de transport”?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante pentru fiecare caz, situație în parte

6. Concurentul electoral a indicat cheltuieli în raportul financiar la capitolul 3.3. „locațiunea altor mijloace fixe și obiecte de mică valoare”?

Da?

Nu?

Nu știu?

7. În opinia Dvs., concurentul electoral a evitat să includă în raportul financiar bisăptămânal careva informații privind cheltuielile ce urmau a fi incluse la rubrica 3.3. „locațiunea altor mijloace fixe și obiecte de mică valoare”?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante pentru fiecare caz, situație în parte

8. Concurrentul electoral a indicat cheltuieli în raportul financiar la capitolul 3.4. „retribuirea muncii”?

Da?

Nu?

Nu știu?

9. În opinia Dvs., concurrentul electoral a evitat să includă în raportul financiar bisăptămânal careva informații privind cheltuielile ce urmau a fi incluse la rubrica 3.4. „retribuirea muncii”?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante pentru fiecare caz, situație în parte

10. Concurrentul electoral a indicat cheltuieli în raportul financiar la capitolul 3.5. „recompense”?

Da?

Nu?

Nu știu?

11. În opinia Dvs., concurrentul electoral a evitat să includă în raportul financiar bisăptămânal careva informații privind cheltuielile ce urmau a fi incluse la rubrica 3.5. „recompense”?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante pentru fiecare caz, situație în parte

12. Concurrentul electoral a indicat cheltuieli în raportul financiar la capitolul 3.6. „cheltuieli de reclamă”?

Da?

Nu?

Nu știu?

13. În opinia Dvs., concurrentul electoral a evitat să includă în raportul financiar bisăptămânal careva informații privind cheltuielile ce urmau a fi incluse la rubrica 3.6. „cheltuieli de reclamă”?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante pentru fiecare caz, situație în parte

14. Concurrentul electoral a indicat cheltuieli în raportul financiar la capitolul 3.7. „evenimente publice”?

Da?

Nu?

Nu știu?

15. În opinia Dvs., concurentul electoral a evitat să includă în raportul financiar bisăptămânal careva informații privind cheltuielile ce urmau a fi incluse la rubrica 3.7. „evenimente publice”?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante pentru fiecare caz, situație în parte

16. Concurentul electoral a indicat cheltuieli în raportul financiar la capitolul 3.8. „servicii de consultanță”?

Da?

Nu?

Nu știu?

17. În opinia Dvs., concurentul electoral a evitat să includă în raportul financiar bisăptămânal careva informații privind cheltuielile ce urmau a fi incluse la rubrica 3.8. „servicii de consultanță”?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante pentru fiecare caz, situație în parte

18. Concurentul electoral a indicat cheltuieli în raportul financiar la capitolul 3.9. „cheltuieli de deplasare”?

Da?

Nu?

Nu știu?

19. În opinia Dvs., concurentul electoral a evitat să includă în raportul financiar bisăptămânal careva informații privind cheltuielile ce urmau a fi incluse la rubrica 3.9. „cheltuieli de deplasare”?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante pentru fiecare caz, situație în parte

20. Concurentul electoral a indicat cheltuieli în raportul financiar la capitolul 3.10. „cheltuieli de protocol”?

Da?

Nu?

Nu știu?

21. În opinia Dvs., concurentul electoral a evitat să includă în raportul financiar bisăptămânal careva informații privind cheltuielile ce urmau a fi incluse la rubrica 3.10. „cheltuieli de protocol”?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante pentru fiecare caz, situație în parte

22. Concurentul electoral a indicat cheltuieli în raportul financiar la capitolul 3.12. „servicii de întreținere a sediilor permanente”?

Da?

Nu?

Nu știu?

23. În opinia Dvs., concurentul electoral a evitat să includă în raportul financiar bisăptămânal careva informații privind cheltuielile ce urmau a fi incluse la rubrica 3.12. „servicii de întreținere a sediilor permanente”?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante pentru fiecare caz, situație în parte

24. Concurentul electoral a indicat cheltuieli în raportul financiar la capitolul 3.13. „servicii de comunicații”?

Da?

Nu?

Nu știu?

25. În opinia Dvs., concurentul electoral a evitat să includă în raportul financiar bisăptămânal careva informații privind cheltuielile ce urmau a fi incluse la rubrica 3.13. „servicii de comunicații”?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante pentru fiecare caz, situație în parte

26. În opinia Dvs., concurentul electoral a evitat să includă în raportul financiar bisăptămânal careva informații privind cheltuielile ce nu pot fi indicate la nici una din rubricile menționate mai sus (cu excepția cheltuielilor bancare rubrica 3.11 și altor obiecte de mică valoare și scurtă durată, rubrica 3.14)?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante pentru fiecare caz, situație în parte

Particularități:

1. În opinia Dvs., concurentul electoral a efectuat cheltuieli în scop electoral, în ziua anterioară zilei alegerilor și respectiv ziua alegerilor?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante pentru fiecare caz, situație în parte

2. Conculentul electoral a închis contul bancar „Fond electoral” în termenul indicat de legislație? (îndată după închiderea zilei alegerilor)

Da?

Nu?

Nu știu?

3. Conculentul electoral a rămas cu plus la capitolul venituri în contul bancar „Fond electoral” la momentul închiderii?

Da?

Nu?

Nu știu?

4. Conculentul electoral a putut efectua cheltuieli din contul bancar pentru cel de-al doilea tur de scrutin?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă nu oferiți detalii relevante pentru fiecare caz, situație în parte

5. Conculentul electoral a întâmpinat dificultăți la gestionarea contului bancar în timpul campaniei pentru cel de-al doilea tur de scrutin?

Da?

Nu?

Nu știu?

Dacă da, oferiți detalii relevante pentru fiecare caz, situație în parte

Pentru orice alte detalii relevante nespecificate în formular menționați opinia Dvs. pe rândurile de mai jos:

Promo - LEX

FORMULAR DE
RAPORTARE A EVENIMENTELOR

N.B. Rolul primordial al observatorului este colectarea cât mai minuțioasă a informației din teritoriu. Aceasta înseamnă că observatorii trebuie să încerce să răspundă permanent la următoarele întrebări de bază: **Cine? Ce? Unde? Când? Cum?** și doar dacă este posibil, **De ce?**

Vă rugăm să înmînați formularul coordonatorului Dvs.

1. Informații despre observator

a) Numele, Prenumele Observatorului(-lor)

b) Numărul de telefon

c) Raionul

c) Localitatea

2. Informații despre eveniment

a) Evenimentul

b) Partidul

c) Locația

d) Data/Ora

Detalii:

1. Indicați numărul participanților la eveniment:

2. Indicați persoanele care au ținut discursuri:

3. Indicați dacă au fost prezenți reprezentanți ai autorităților locale:

4. Indicați dacă au fost prezenți reprezentanți ai forțelor de menținere a ordinii publice:

5. Indicați dacă a fost prezente surse mass-media:

6. Indicați dacă au fost distribuite materiale sau cadouri participanților:

7. Indicați în ce limbă a fost ținut discursul(-rile)?

8. Indicați dacă, au fost făcute comentarii discriminatorii referitor la grupuri etnice, religioase, lingvistice? Indicați care:

9. Indicați dacă a avut loc cazuri de intimidare/hărțuire

a. Dacă e grav, indicați numele și numerele de contact ale martorilor.

b. Cum a fost rezolvat incidentul?

10. Indicați dacă ați auzit zvonuri/probleme

a. Dacă e grav, indicați numele și numerele de contact ale martorilor:

b. Cum a fost rezolvat incidentul?

11. Indicați dacă au fost prezenți provocatori sau instigatori printre participanți? Dacă DA, indicați detalii

12. Note:

--

Structura model a unui raport public

Scrierea și difuzarea unui raport de monitorizare periodic este foarte importantă pentru procesul de monitorizare. Raportul ar trebui să aibă o structură logică clară, în capitole cu titluri sonore, care ar accentua ideile principale. Această secțiune sugerează structura care trebuie urmată în organizarea conținutului raportului. În continuare sunt prezentate recomandările pentru fiecare capitol, după cum urmează:

- **Sumar**
- **Constatări**
- **Îngrijorări**
- **Recomandări**
- **Anexe**

Sumar

Acest capitol al raportului va fi scris în ultimul rând, dar e ceea ce vor citi oamenii în primul rând –de multe ori, oamenii citesc doar sumarul unui raport. De aceea, el ar trebui să fie scurt, și ar trebui să conțină rezumatul altor secțiuni, și cât mai multe constatări și recomandări esențiale. La finele rezumatului se va da o descriere scurtă cine a realizat cercetarea, cât timp a durat aceasta, ce instituții au fost acoperite.

Constatări

Acest capitol este cea mai importantă parte a raportului. El ar trebui să includă prezentarea și analiza datelor constatate. Această parte servește ca bază pentru concluziile și recomandările formulate în raportul de monitorizare. Constatările raportului vor fi prezentate în termeni descriptivi și susținute de datele cercetării. Constatările pot fi grupate pe paragrafe în dependență de anumite aspecte comune. Spre exemplu concurenți electorali sau linii de buget distincte etc.

Îngrijorări

Acest capitol este cel mai atractiv pentru mass-media, din care considerent trebuie tratat cu maximă responsabilitate. Îngrijorările efortului vor scoate la suprafață acele aspecte și tendințe negative înregistrate de misiunea de observare, la care autoritățile responsabile trebuie să atragă o atenție deosebită, iar neimplicarea acestora în soluționarea problemelor poate dăuna procesului electoral sau reduce credibilitatea din partea alegătorilor.

Recomandări

Scopul recomandărilor este de a oferi părților interesate relevante soluții posibile pentru rezolvarea problemelor identificate și analizate în raportul de monitorizare. Mulți cititori, dar în special factorii de decizie sunt de regulă interesați doar de acest capitol, prin urmare, ar trebui să acorde atenția cuvenită pentru a se asigura că recomandările formulate sunt concrete, reies din normele legislației naționale sau a standardelor internaționale, precum și fiind realiste au legătură cu analiza problemelor.

Anexe

Anexele pot fi folosite pentru a incorpora informații care, ar putea fi interesante pentru cititori, și vizualizarea cărora va intensifica impactul asupra cititorului sau va crea posibilitatea de a face anumite comparații între diverse constatări ale raportului.